

LOUIS BAUTERNE (PARIJS)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS [DEN HAAG]
15 FEBRUARI 1641
2641

Samenvatting: Bouterne schrijft dat hij Huygens het tekstboek van de balletten van kardinaal Richelieu zou hebben gezonden, als Van Euskercken dat niet al had gedaan. Wel stuurt hij enkele andere boekjes.

Bijlagen: 'Response au discours sur l'Heauton-timorumenos' (Menage 641?); Italiaans werkje.

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 37: brief (dubbelvel, 21x30cm, ab | d; autograaf).

Vroegere uitgave: Worp 3, nr. 2641, p. 145: samenvatting.

Namen: Johan van Euskercken; Richelieu.

Plaats: Maldegem.

Titels: *Ballet de la prospérité des armes de France* (1641); *Discours sur la troisième comédie de Terence* (Hédelin 1640); 'Apologie de ce mesme discours' (Hédelin 1641?).

Glossarium: ballet (ballet).

Transcriptie

À Monsieur

Monsieur de Zulichem.

Monsieur,

Si Monsieur Usquerque ne vous eust point envoieé les vers du Ballet de Monseigneur le Cardinal, je les eusse joints à ces petits livres que je vous envoie, et que, je m'asseure, vous serez bien aisé de voir, l'un estant quelques remarques sur un escrit que je vous donnay à Malegand, et l'autre un petit traité Italien que l'on m'a dit estre fort plaisant. J'ay esté contraint de les faire descoudre, affin que le paquet fust plus propre; il sera bien aisé de les remettre en bon estat.

Aux premiers jours on aura l'Apologie au premier traité sur la Comédie de Terence, qui respond à celuy que je vous envoie maintenant. J'en ay veu la coppie que l'on mettra sous la presse ceste sepmaine; aussytost qu'elle verra le jour, je vous en enverray un exemplaire, affin de juger des coups que se donnent ces braves champions. Que si vous avez besoin d'autre chose par-deçà, vous m'obligerez infiniment, Monsieur, de n'y emploier autre que moy, c'est de quoy je vous conjure de tout mon cœur, si vous me voulez obliger. Je croy que vous aurez receu ma dernière lettre, mais je n'en espère pas responce qu'au premier ordinaire, car Monsieur Usquerque m'a dit que vous aviez esté si chargé d'affaires ce dernier ordinaire qu'à peine aviez eu le temps de satisfaire aux choses | b | les plus importantes.

Je suis honteux de vous donner tant de peines, mais vous m'avez offert vostre assistance avec tant de franchise et de bonne grace, que je ne fais aucune difficulté de m'adresser à vous, estant asseuré que, si je présente quelque jour à me tesmoigner vostre bonne volonté, vous le ferez, et généreusement et efficacement. Aussy de ma part je ne manqueray jamais de reconnoissance, et vous tesmoignera tousjours par mes services, l'estime que je fais d'estre,

Monsieur,

vostre très-humblement et très-affectionné serviteur
Bouterne.

À Paris, ce 15 Fébvrier 1641.

Vertaling

Aan de heer van Zuilichem.

Mijnheer,

Wanneer de heer [Johan van] Euskercken u de ¹verzen van het ballet van ²mijnheer de kardinaal niet zou hebben opgestuurd, zou ik ze hebben gevoegd bij deze boekjes die ik u nu stuur, en waarvan ik denk dat het u genoeg zal doen ze te ontvangen. Het ³ene bevat enig commentaar op een ⁴geschrift dat ik u indertijd gaf in Maldegem,⁵ en het andere is een kleine Italiaanse ⁶verhandeling, die naar ik mij heb laten vertellen zeer aangenaam is. Ik was helaas gedwongen ze uit de band te halen, om ze beter in het pakketje te laten passen; het zal eenvoudig zijn ze weer in de goede staat terug te brengen.

Binnen enkele dagen zal de ⁷verdediging van de oorspronkelijke Verhandeling over het blijspel van Terentius het licht zien, welke een reactie is op wat ik u nu stuur. Ik heb de tekst ervan gezien die deze week ter perse zal gaan; zodra deze gedrukt is, zal ik u een exemplaar sturen, zodat u zult kunnen oordelen over de slagen die deze kampioenen elkaar toebrengen. Als u nog andere dingen van hier wilt hebben, zou u mij zeer verplichten, mijnheer, wanneer u alleen mij en niemand anders daarvoor zou willen inschakelen, hetgeen ik u met heel mijn hart bezweer, wanneer u mij zo zou willen verplichten. Ik vermoed dat u mijn laatste brief wel ontvangen zult hebben, maar ikzelf verwacht geen antwoord voordat de volgende bestelling is geweest, want de heer [van] Euskercken heeft mij verteld dat u ten tijde van de vorige bestelling zo druk bent geweest, dat u nauwelijks tijd genoeg heeft gehad om voldoende aandacht te besteden aan de belangrijke zaken.

Ik schaam mij voor de moeite die ik u bezorg, maar u heeft mij uw hulp met zoveel openheid en vriendelijkheid aangeboden, dat ik mij zonder probleem tot u durf te wenden, daar ik er zeker van ben dat wanneer ik op een dag u vraag mij uw goede wil te tonen, u dat zult doen, rijkelijk en doeltreffend. Ik voor mij zal evenmin in erkentelijkheid tekort schieten, en u altijd door mijn diensten de waarde betuigen die ik eraan hecht te zijn,

mijnheer,

uw nederige en toegewijde dienaar
[Louis] Bouterne.

Parijs, 15 februari 1641.

---

1. Libretto van het *Ballet de la prospérité des armes de France*, voor het eerst opgevoerd op 7 februari 1641.

2. Richelieu.

3. Wellicht van de hand van Gilles Ménage (1613-1692), uitgegeven in Gilles Ménage, *Miscellanea* (Parijs 1652)

4. François Hédelin (1604-1676), *Discours sur la troisième comédie de Terence, intitulée Héautontimoréanos* (Parijs 1640), opnieuw in Hédelin, *Terence justifié* (Parijs 1656).

5. Huygens bevond zich met het leger te Maldegem in de maanden mei-juni 1640.

6. Het is onduidelijk waarop wordt bedoeld.

7. Repliek op het commentaar op de Verhandeling over Terentius: François Hédelin, 'Apologie de ce mesme discours contre les erreurs de Maistre Gilles Ménage'? In ieder geval in Hédelin, *Terence justifié* (Parijs 1656).
